

Yhteiskunta- ja koulutustakuun tulee koskea kaikkia: Kohti yhdenvertaista ammatillista koulutusjärjestelmää

Nuorten yhteiskunta- ja koulutustakuut eivät tällä hetkellä tilastojen ja kokemusten perusteella koske kaikkia nuoria. Pelkän perusasteen opetuksen varassa olevien työttömien nuorten suhteellinen osuus on vuosi vuodelta kasvanut. Se oli vuonna 2008 jo 36 % kaikista työttömistä nuorista. Elokuun lopussa 2009 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 36 800, mikä on 65,1 % enemmän kuin vastaavaan aikaan viime vuonna. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön arvioiden mukaan kokonaan työn ja koulutuksen ulkopuolella arvioidaan olevan jo 29 000¹ 15-24-vuotiasta nuorta. Valtiontalouden tarkastusvirasto on laskenut kansantalouden menetykseksi 27 500 €/v/syrjäytynyt henkilö².

Näyttää siltä, että kasvava joukko nuoria ajautuu kokonaan työ- ja koulutusmarkkinoiden ulkopuolelle. Yhteiskunnan kannalta hyvin haitallinen ulkopuolisuutta lisäävä kehitys on pysäytettävä. Kehityssuuntaa ei voida ratkaista pelkästään toisen asteen ammatillisen opetuksen opiskelupaikkoja lisäämällä, eikä nykyisen muotoisella yhteiskuntatakuulla, joka tavoittaa ainoastaan työttömiksi ilmoittautuvat nuoret.

Nuorten sosiaalisen vahvistamisen ja vaihtoehtoisten oppimismahdollisuuksien edistämisen asiantuntija-verkostona vaadimme, että käyttöön otetaan ne toimintamallit, joilla nuorten kyvyt ja osaaminen saadaan paremmin yhteiskunnan käyttöön. Erityisesti tulee kehittää ammatillista koulutusjärjestelmää. Verkostomme asiantuntijaorganisaatioissa on kehitetty useita toimivia malleja, joiden avulla voidaan turvata niiden nuorten koulutus- ja työura, joille perinteinen oppilaitosmuotoinen opiskelu ei syystä tai toisesta sovi ja jotka nyt näyttävät ajautuvan olemassa olevan koulutus- ja työllistymispalvelujärjestelmän ulkopuolelle.

Kokemukseemme perustuen esitämme valtiovalle seuraavia rohkeita askeleita nuorten oikeuksien turvaamiseksi ja nykyisen koulutusjärjestelmämme kehittämiseksi:

1. Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen on luotava työvaltaiseen, tekemällä oppimiseen perustuvat rakenteet:
 - a. tunnistamalla ja tunnustamalla vaihtoehtoiset oppimisympäristöt ja niissä tapahtuva osaamisen kasvu arvioimalla työvaltaisia oppimisympäristöjä ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelmien näkökulmasta.
 - b. hyödyntämällä jo olemassa olevat työpajoilla ja sosiaalisen työllistämisen toimialalla kehitetyt hyvät käytännöt työvaltaisten oppimisympäristöjen käytöstä erilaisten oppijoiden tukena
 - c. luomalla työvaltaisille oppimisympäristöille ja oppilaitoksille sopimukselliset käytännöt, joilla selkeytetään rahoitusrakenteet vaihtoehtoisten oppimisympäristöjen hyödyntämiselle nuoren yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja turvataan toiminnan laatu
2. Rakenteellista muutosta on tuettava tutkimuksella vaihtoehtoisissa oppimisympäristöissä tapahtuvasta oppimisesta ja osaamisen kasvusta sekä työvaltaisen oppimisen vaikuttavuudesta.
3. Opetus- sekä sosiaalisen työllistämisen toimialan, kuten työpajojen ja ammatillisten oppilaitosten, henkilöstöä on koulutettava vaihtoehtoisten oppimisympäristöjen tunnistamiseen sekä ammatillisten opintojen suorittamiseen ja arviointiin näissä ympäristöissä.

¹ Ilkka Nio, (TEM) Työllisyysrekisteri 2007

² VTV, toiminnantarkastuskertomus 146/2007